

Stretnutie vedenia Národnej banky Slovenska s predstaviteľmi bánk v Slovenskej republike

Bratislava 20. novembra 2019

- 1. Trendy a riziká v slovenskom finančnom sektore**
- 2. Aktuálne zmeny v oblasti regulácie bánk**

1.

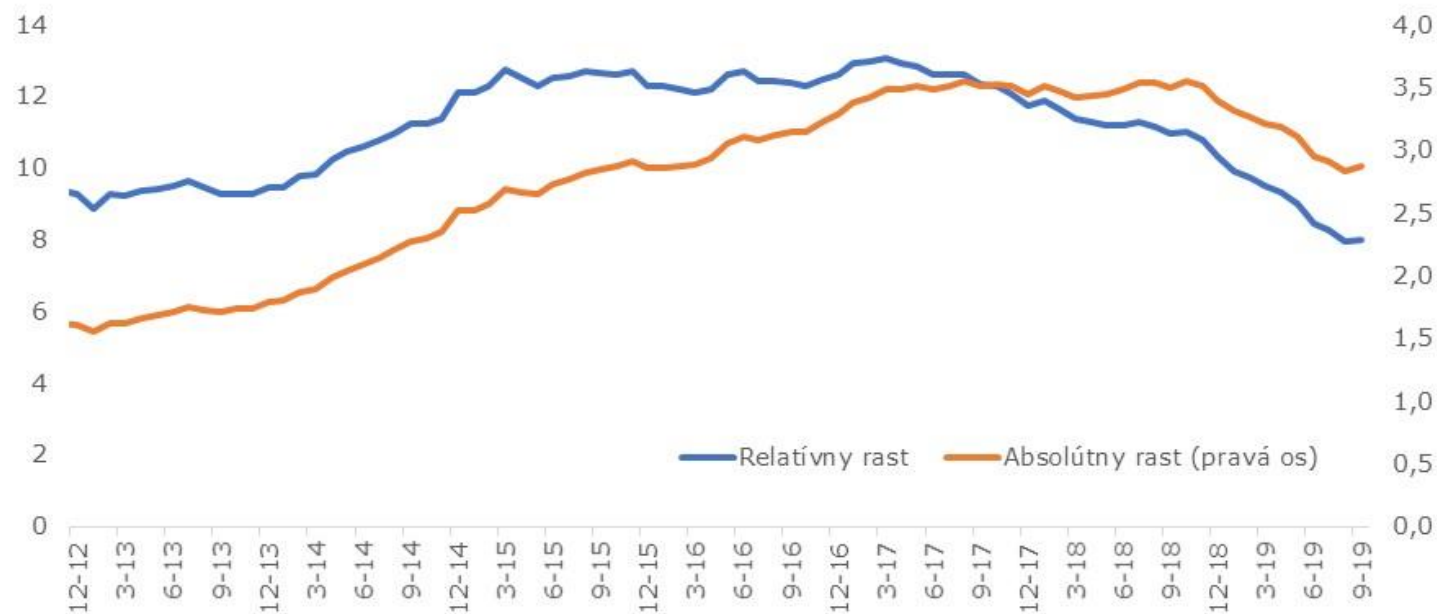
TRENDY A RIZIKÁ V SLOVENSKOM FINANČNOM SEKTORE

- Nadmerný rast úverov a rast zadlženosti
- Nízke úrokové sadzby a udržateľnosť obchodných modelov
- Klesajúce rizikové váhy na portfóliu úverov na bývanie v IRB bankách
- Ziskovosť bankového sektora a vplyv zvýšenia bankového odvodu

Pokles tempa rastu úverov domácnostiam do júna...

- Koniec roka 2018 a prvý polrok 2019 poznačené výrazným spomaľovaním tempa rastu úverov domácnostiam
- Sprísnené pravidlá NBS na úverové štandardy, stagnácia úrokových sadzieb, postupná saturácia na trhu úverov
- V prípade spotrebiteľských úverov bol pokles výraznejší aj kvôli vysokej obrátkovosti portfólia

Medziročný rast úverov domácnostiam (% , mld. EUR)

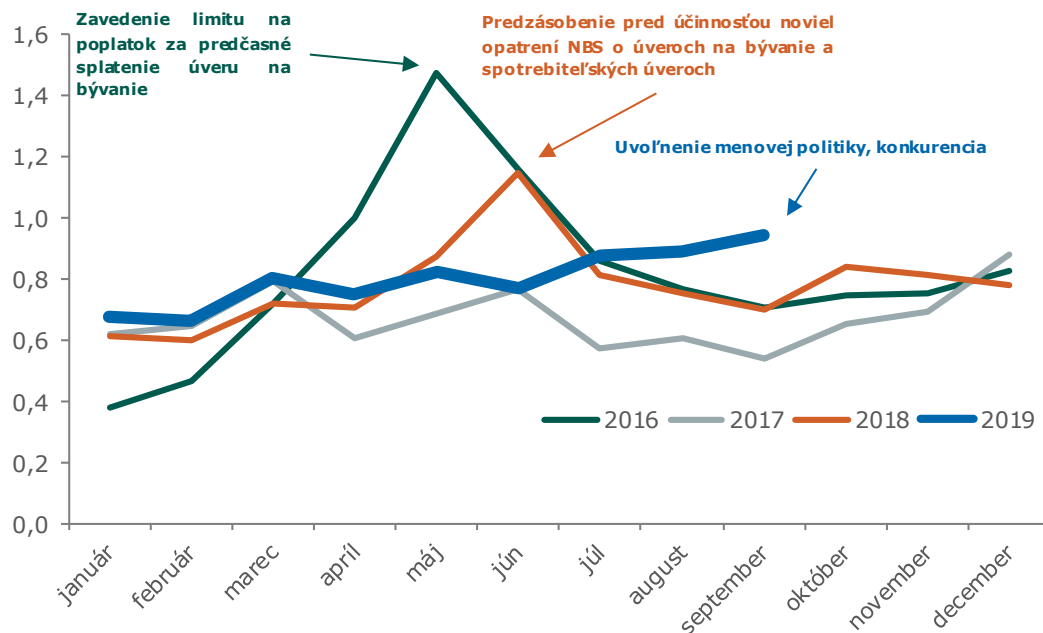

Zdroj: NBS

...so silnejúcimi prorastovými tendenciami od júla

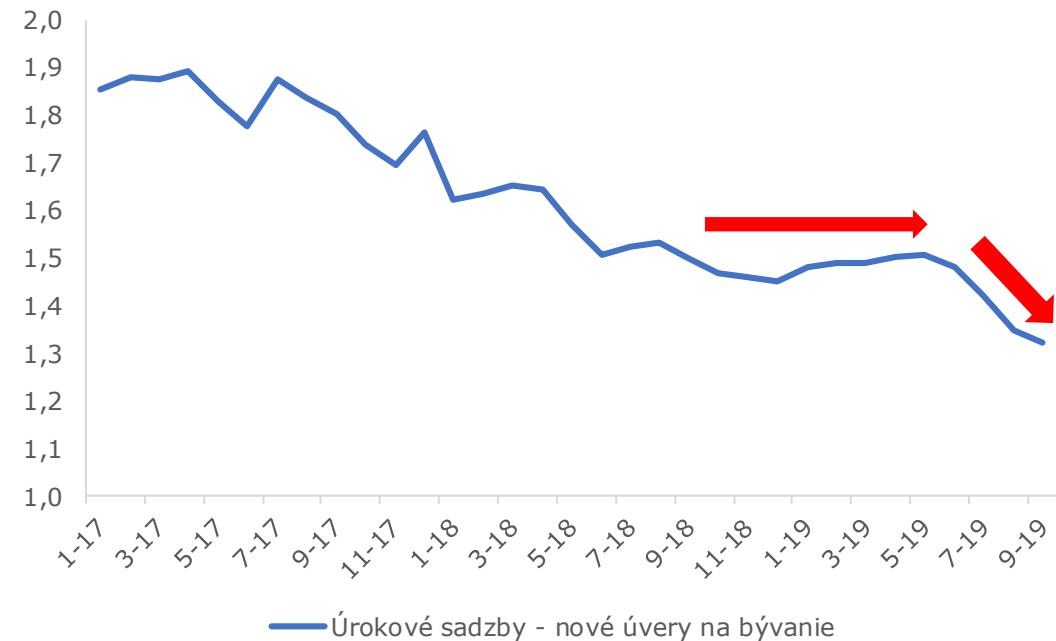
- Vplyvom opätovného uvoľnenia menovej politiky ECB sa zreálnilo dlhšie obdobie nižších úrokových sadzieb
- Pokles úrokových sadzieb na úvery na bývanie pod silným konkurenčným tlakom
- Vysoký nárast produkcie nových úverov
- Výrazný nárast refinancovaných úverov s navýšením

Objem nových úverov (mld. EUR)

Zdroj: NBS

Úrokové sadzby od júla opätovne klesajú

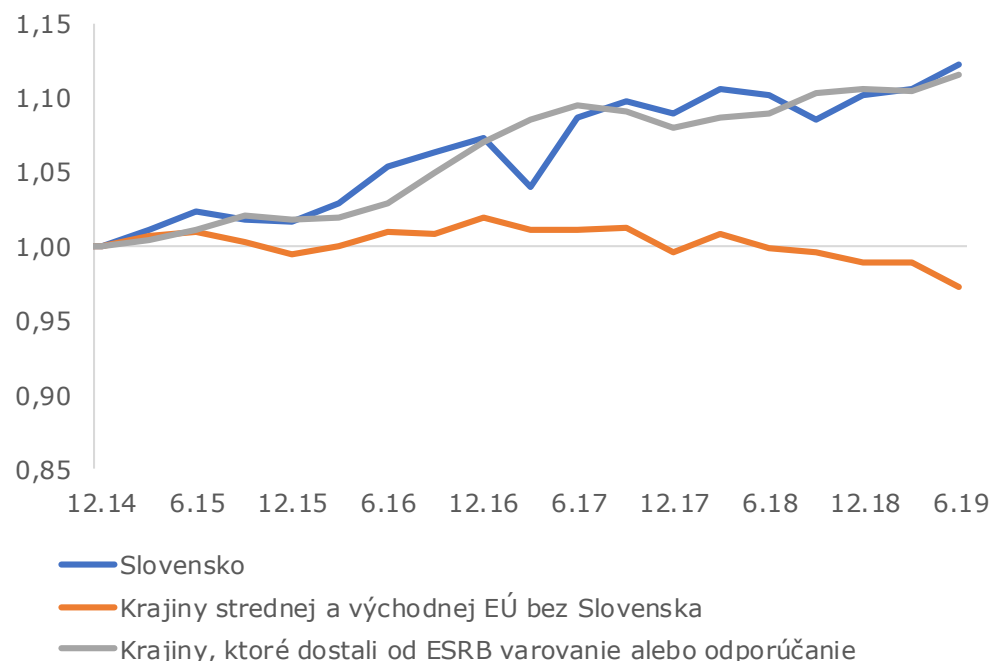

Zdroj: NBS

Rast cien nehnuteľností pokračoval

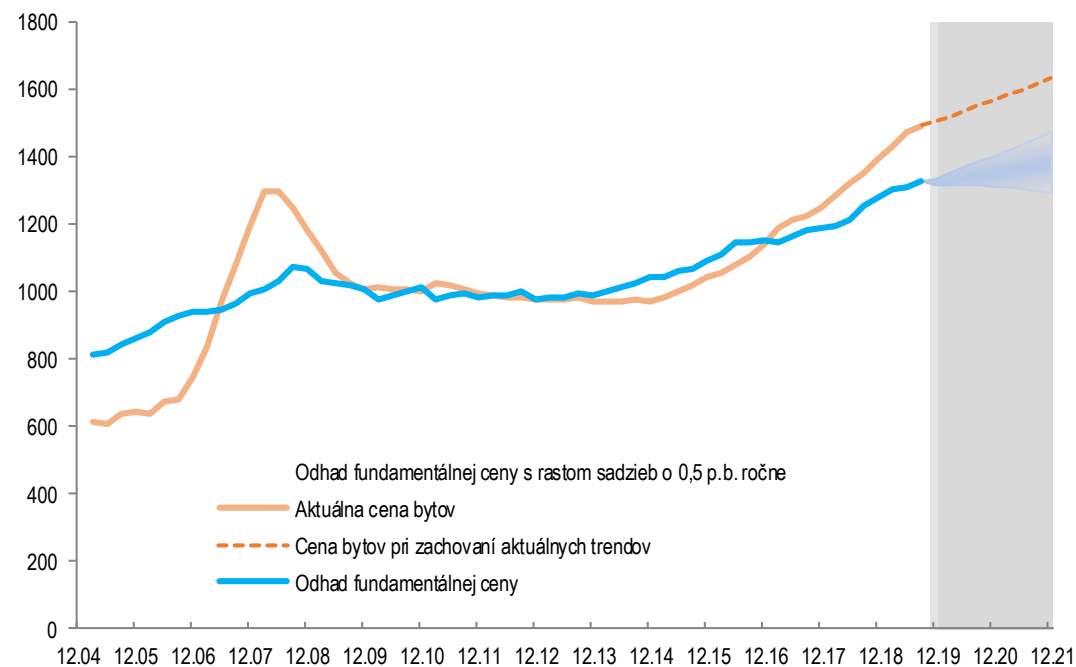
- Medziročný rast sa pohybuje aj v roku 2019 blízko úrovne 10 %
- Od roku 2015 je rast priemerných cien bytov rýchlejší ako rast priemernej mzdy, rozdiel v raste nedokázal kompenzovať ani pokles sadzieb
- Priemerné ceny bytov počas roka 2019 pokračovali v odklone od fundamentov

Priemerná cena bývania vs. priemerná mzda

Zdroj: Eurostat

Aktuálna vs. teoretická fundamentálna cena bytov

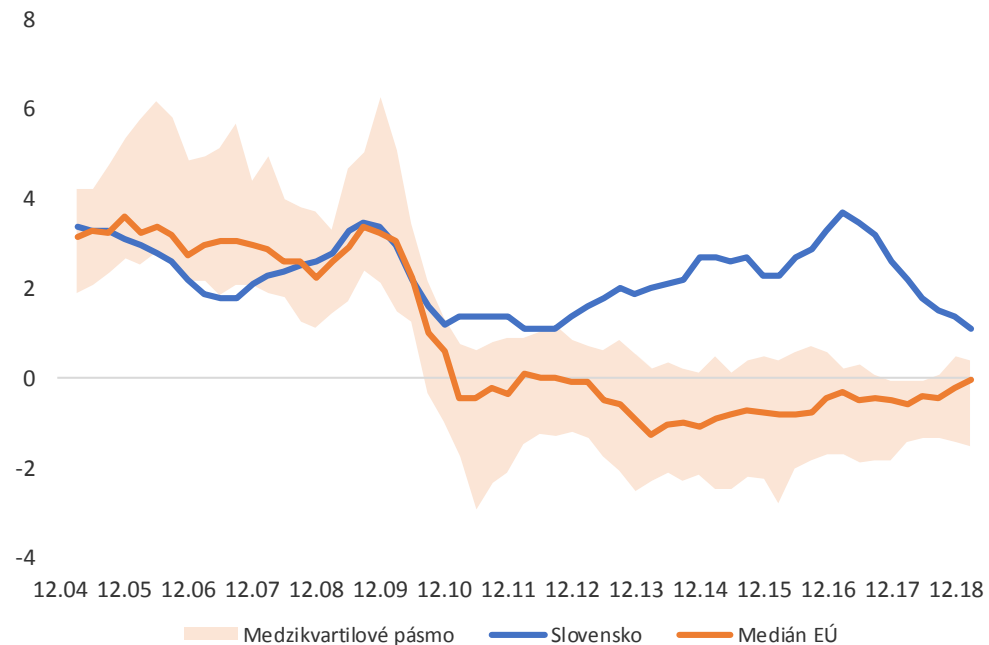

Zdroj: CMN, NBS a ŠÚ SR

Rast zadlženosti domácností a nadmerný rast úverov

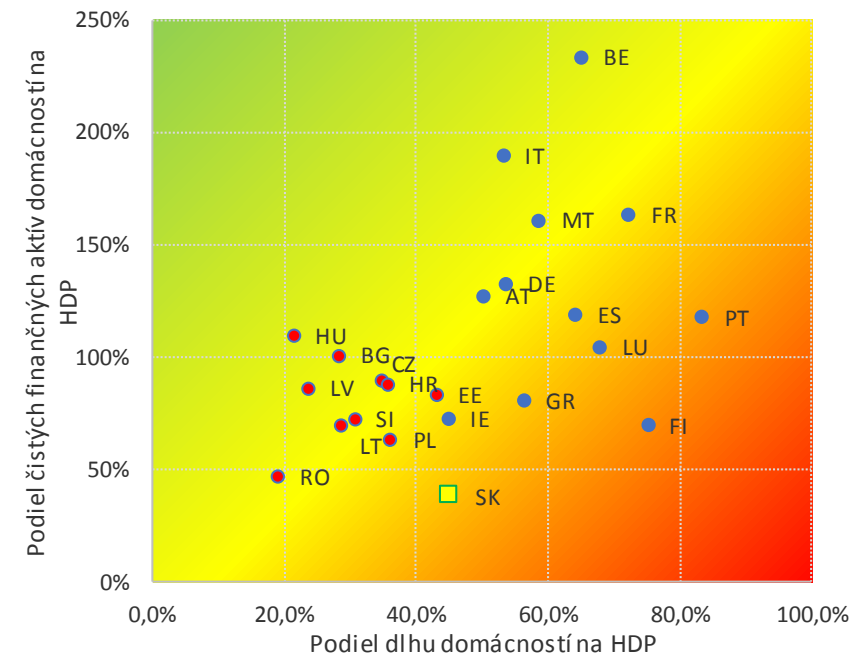
- Medziročný rast úverov na bývanie ku koncu septembra 2019 na úrovni 9,5 % je stále nadmerný
- Rast zadlženosti sa spomaľuje, naďalej je však medzi najrýchlejšími v EÚ
- Rizikom je aj nízka miera úspor slovenských domácností

Rast zadlženosti domácností (p. b.)

Zdroj: Eurostat

Nízka miera úspor slovenských domácností

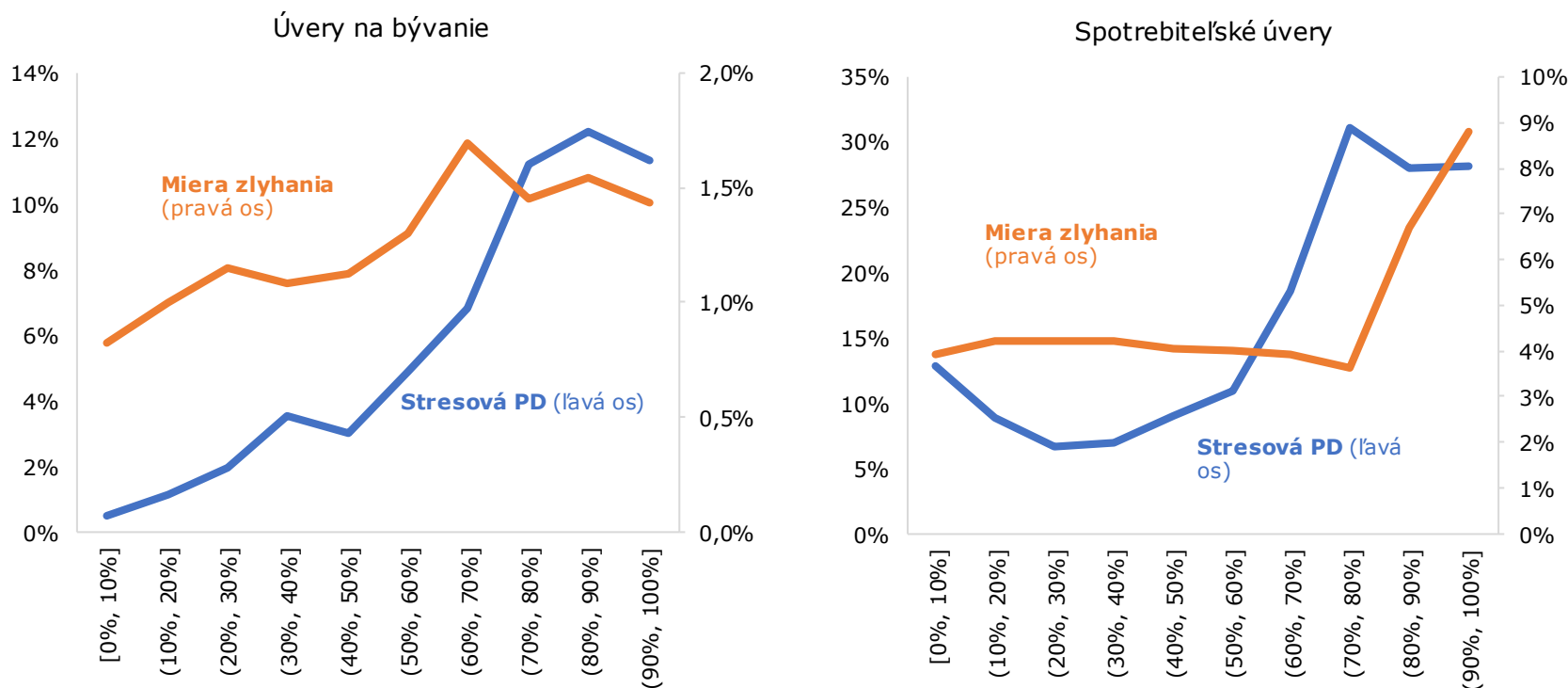

Zdroj: Eurostat

Reakcia NBS na rast úverov a pokles úrokových sadzieb (1)

- Doterajšie opatrenia NBS prispeli najmä k zmierneniu strát z nových úverov v prípade zhoršenia ekonomických podmienok
- Pravdepodobnosť zlyhania nových úverov pri simulovanom stresovom scenári zostáva na zvýšenej úrovni
- Z hľadiska finančnej stability je potrebné zmierniť dopad krízy aj na klientov, nie len na straty bánk

Pravdepodobnosť zlyhania vs. DSTI

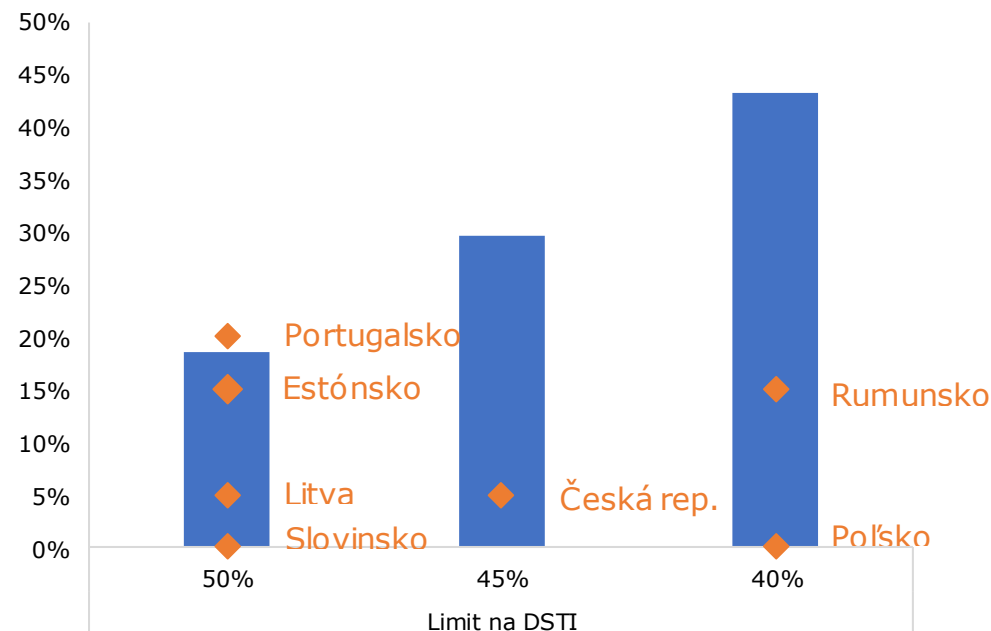
Zdroj: NBS

Reakcia NBS na rast úverov a pokles úrokových sadzieb (2)

- Hlavným faktorom rizikovosti úverov v prípade krízy je nízka finančná rezerva z príjmu
- Pri vyšších hodnotách DSTI výrazne rastie podiel domácností s nižším a stredne vysokým príjmom
- Limit pre DSTI je na Slovensku v porovnaní so zahraničnými limitmi pomerne voľný
- Bankový sektor vykazuje najvyššie priemerné DSTI v rámci eurozóny

Krajina	DSTI			Úrokový šok
	Hlavný limit	Výnimka (% nových úverov)	Dodatočný limit	
Slovensko	80 %*			
Cyprus	80 %*		65 % pre FX úvery	
Slovinsko	50 %		67 % pre vyšší príjem	
Portugalsko	50 %	20 % do DSTI 60 % 5 % bez limitu**		
Litva	50 %	5 % do DSTI 60 %		áno, 5 %
Estónsko	50 %	15 % (spoločne pre všetky ukazovatele)		áno, 6 %
Česká rep.	45 %	5 %**		
Poľsko	40 %		50 % pre vyšší príjem	
Rumunsko	40 %	15 %**	45 % pre prvokupujúcich 20 % pre FX úvery	
Rakúsko	30 % až 40 %			
Maďarsko	25 %		30 % pre vyšší príjem voľnejšie limity pre dlhšie fixácie (do 60 %)	
Holandsko	10,5 % až 29,5 % (podľa príjmu a úr. sadzby)			áno, 5 %
Írsko				
Spojené kráľovstvo				
Nórsko				

Podiel novej produkcie v SK bankách, ktorý by presahoval limity na DSTI a jeho porovnanie s výnimkami stanovenými v jednotlivých krajinách (%)

Zdroj: NBS

Reakcia NBS na rast úverov a pokles úrokových sadzieb (3)

- Na dosiahnutie zníženia pravdepodobnosti zlyhania v čase stresu aj pre rizikovejších klientov sa navrhuje sprísnenie limitu pre DSTI
- Limit na DSTI: **60 %**
- Výnimka: 5 % pre mladých klientov do veku 35 rokov (maximálny limit na DSTI 70 %)

PRECHODNÉ USTANOVENIA		
	Limit na DSTI	Výnimka z limitu na DSTI ako podiel na objeme úverov poskytnutých v danom štvrtroku
Účinnosť od 1. 1. 2020	60 %	15 % (všetci klienti)
Účinnosť od 1. 4. 2020	60 %	5 % (pre mladých do 35 rokov)

Zdroj: NBS

Reakcia NBS na rast úverov a pokles úrokových sadzieb (4)

Dopady navrhovaných opatrení

- Pokles rizikovosti nových úverov v čase stresu
- Pokles tempa rastu úverov
- Zmiernenie nerovnováh na trhu nehnuteľnosti

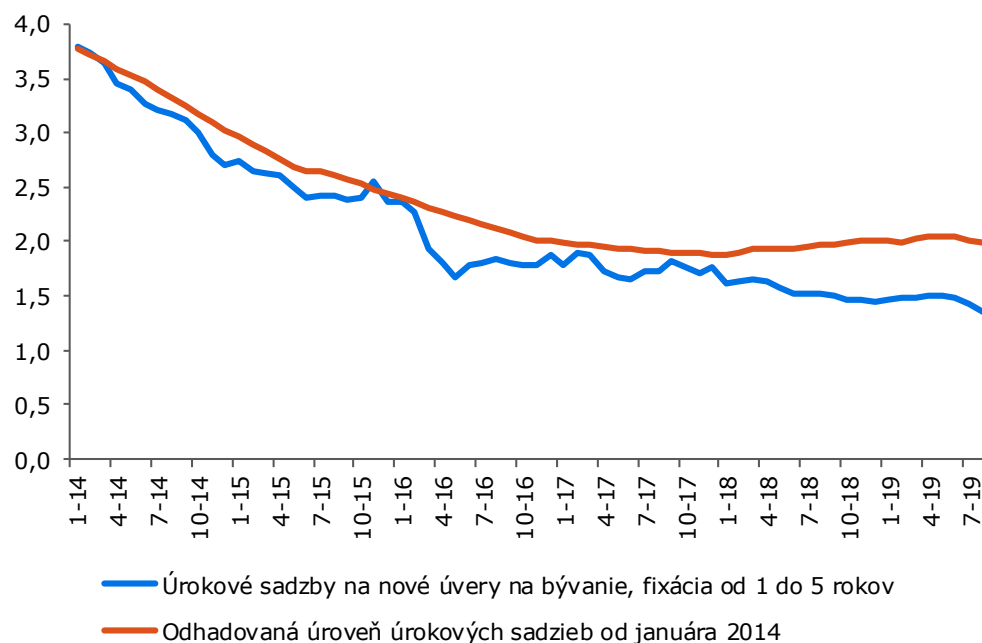
DOPADY NAVRHOVANÝCH OPATRENÍ			
		Výnimka 5 % len pre klientov do 35 rokov (max. do 70 %)	
		Rozpätie	
Úvery na bývanie	Pokles rizikovosti (NPL v p. b.)	-0,7	-0,6
	Pokles tempa rastu (v p. b.)	-1,2	-1,1
	Pokles nových úverov (v %)	-6,1	-5,7

Zdroj: NBS

Nízke úrokové sadzby a udržateľnosť obchodných modelov

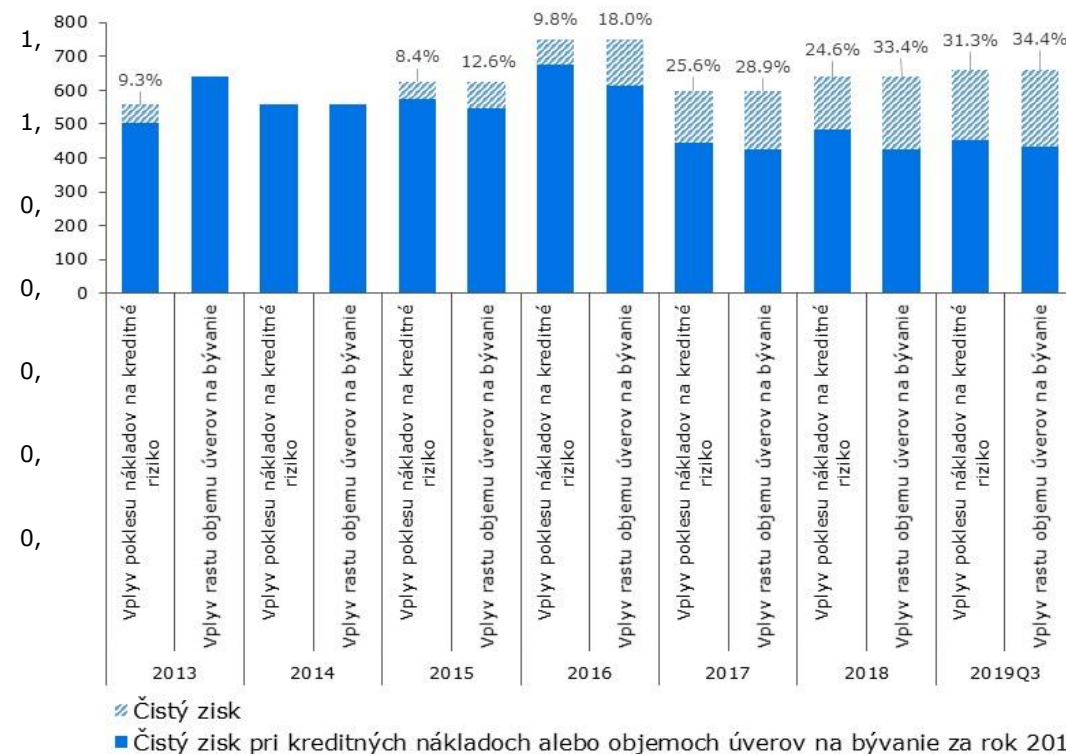
- Rast ziskovosti je generovaný najmä nízkymi kreditnými nákladmi a rastom úverov
- Pokles marží prehĺbuje citlivosť bankového sektora v negatívnych časoch; rastie význam kapitálových vankúšov
- Ďalší pokles úrokových sadzieb na úvery na bývanie otvára otázku o výnosovosti retailového portfólia

Úrokové sadzby ostávajú pod svojou fundamentálnou hodnotou (%)

Zdroj: NBS

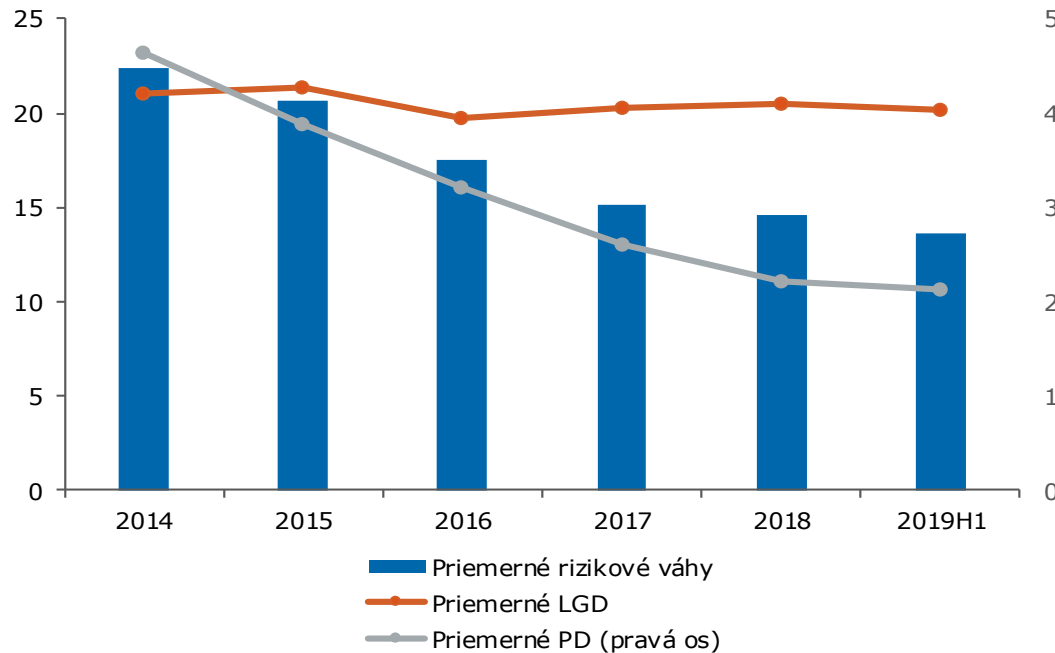
Vysoká citlivosť ziskovosti

Klesajúce rizikové váhy pre retail v IRB bankách

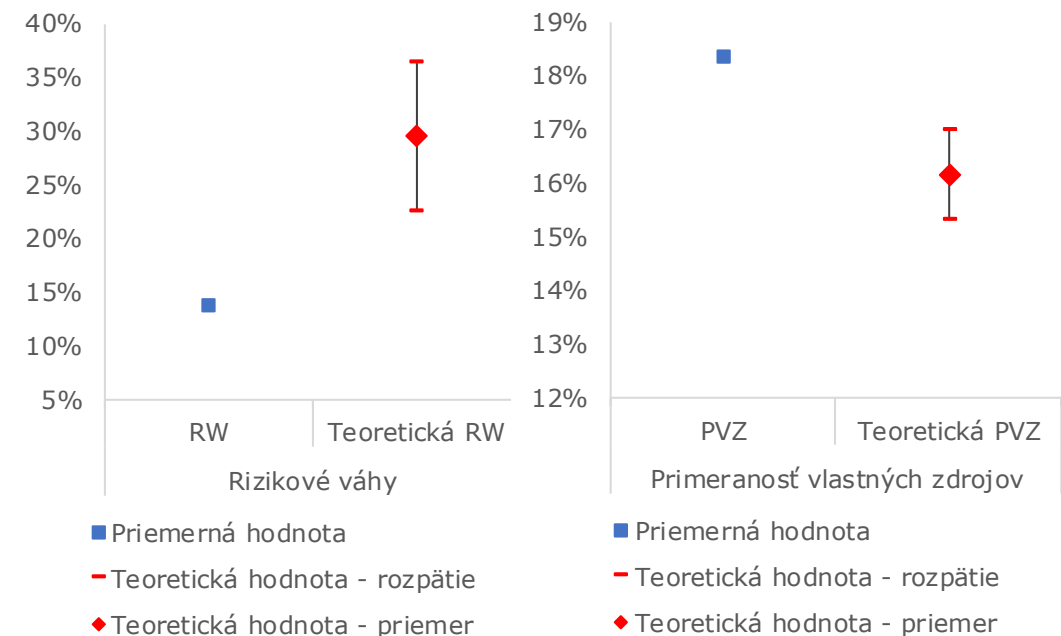
- Rizikové váhy na portfólio úverov na bývanie v bankách s IRB prístupom klesajú pod vplyvom nízkych alebo klesajúcich mier zlyhania
- Pokles rizikových váh predstavuje riziko najmä z dôvodu neúplného cyklu úverov na bývanie
- V prípade plného úverového cyklu by mohli byť rizikové váhy výrazne vyššie
- Pokles rizikových váh vplýva aj na primeranosť vlastných zdrojov

Vývoj rizikových váh (%)

Zdroj: NBS

Možný vplyv plného úverového cyklu na RW a PVZ

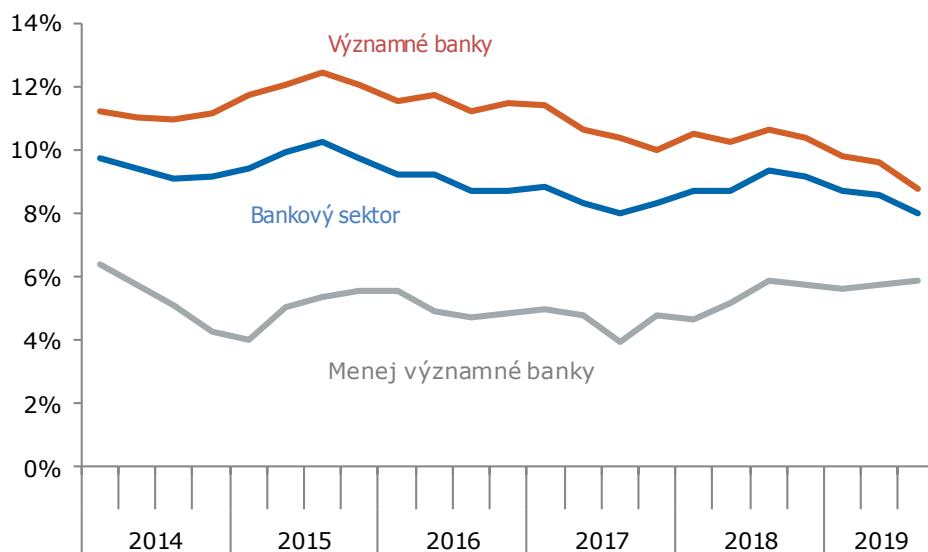

Zdroj: NBS

Ziskovosť bankového sektora

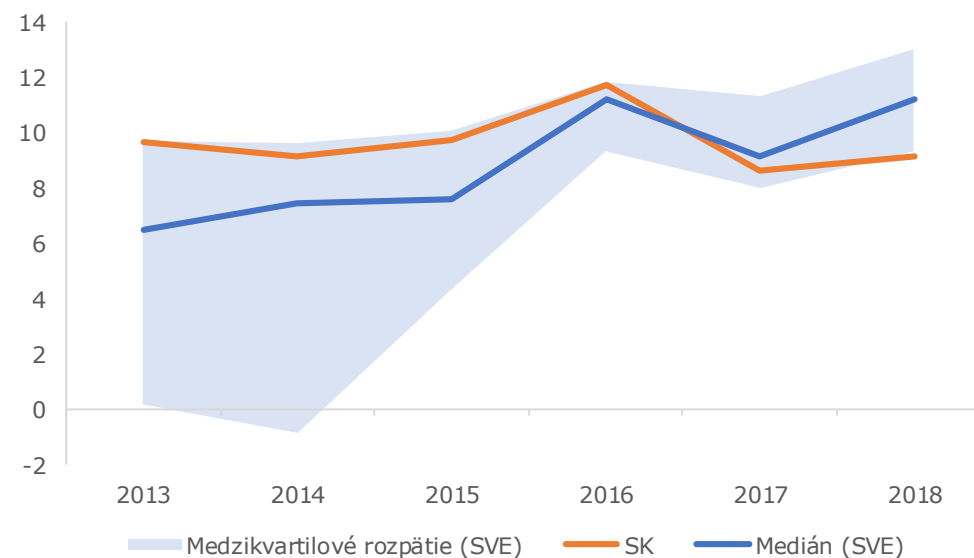
- Čistý zisk bánk medziročne poklesol o 5 % k septembru 2019
- V porovnaní s krajinami zo strednej a východnej EÚ je ziskovosť nízka
- Hlavným faktorom poklesu bolo zníženie čistých príjmov z retailového sektora
- Pozitívny vplyv mal nárast čistých príjmov z podnikového sektora, zníženie nákladov na kreditné riziko a príjmy z prijatých dividend

Výnosnosť kapitálu - RoE

Zdroj: NBS

Pozícia slovenských bánk v rámci strednej a východnej EÚ – ROE (%)

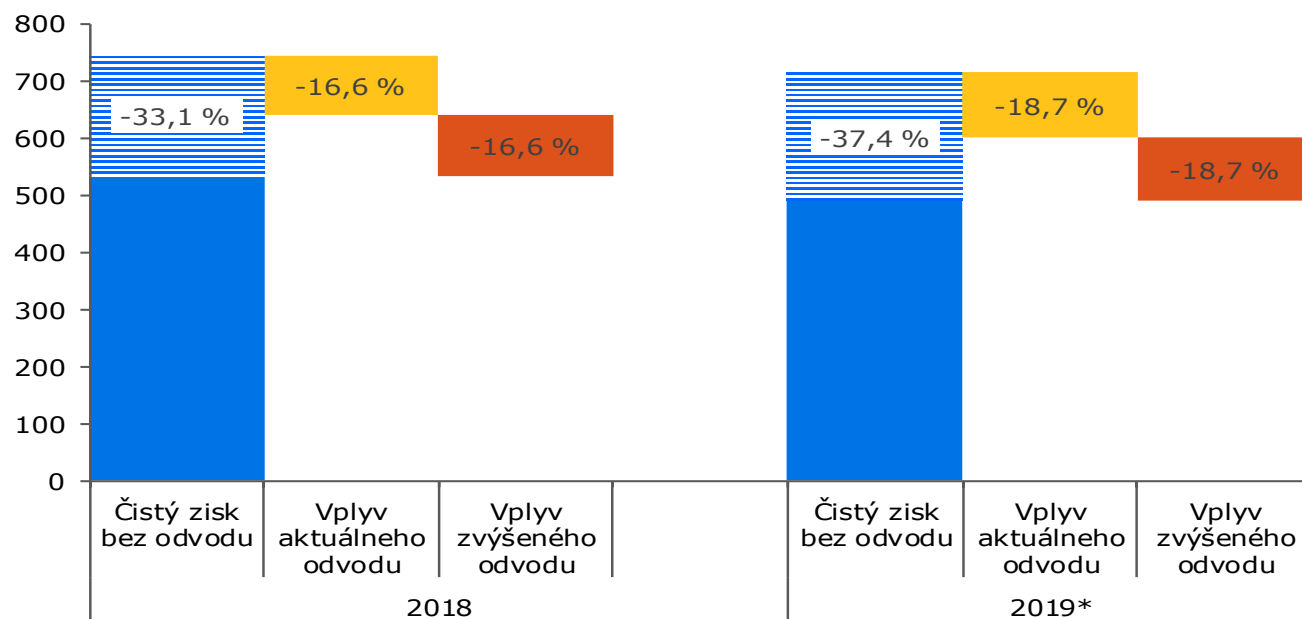

Zdroj: CMN, NBS a ŠÚ SR

Zvýšenie bankového odvodu

- Zvýšený bankový odvod výrazne zníži zisk bankového sektora
- Nižší zisk znamená zhoršenú schopnosť bánk pripraviť sa na krízové obdobie, a preto ohrozuje finančnú stabilitu a následne aj reálnu ekonomiku
- Vzhľadom na výšku odvodu významne klesne atraktivita bánk v očiach zahraničných investorov
- Dlhodobo vysoká úroveň bankového odvodu môže mať negatívne dopady aj na klientov bánk

Významný vplyv bankového odvodu na zisk (mil. EUR)

Zdroj: NBS, za rok 2019 sa uvádzajú odhady na základe údajov k septembru 2019

2.

AKTUÁLNE ZMENY V OBLASTI REGULÁCIE BÁNK

- Opatrenia o overovaní schopnosti splácať spotrebiteľský úver a úver na bývanie
- Hodnotenie Slovenskej republiky Výborom Moneyval
- Návrh zákona o AML, centrálny register účtov
- Migračné plány k SCA
- Opatrenie o zbere údajov o úveroch fyzických osôb
- Zelené dlhopisy
- Zmena zákona o bankovom odvode
- RBUZ a projekt AnaCredit
- MREL - aktuálny stav a očakávaný vývoj
- Inovačný hub Národnej banky Slovenska

Opatrenia o overovaní schopnosti splácať spotrebiteľský úver a úver na bývanie

- Prebieha vnútrobanková diskusia vedenia NBS o základnom koncepte a harmonograme úpravy opatrení k spotrebiteľským úverom a k úverom na bývanie
- Banková rada schválila koncept úprav opatrení niektorých ukazovateľov na posilnenie regulácie
- Novely opatrení by mali účinné od januára 2020
- **Aktuálne je zverejnená predbežná informácia k obidvom návrhom opatrení**

- V dňoch 7. až 18. októbra 2019 sa uskutočnila hodnotiaca návšteva Výboru Moneyval k oblasti AML
- Z kľúčových zistení hodnotiteľov Výboru Moneyval vyplynuli pre NBS a ďalšie súvisiace rezorty úlohy, ktoré bude potrebné priebežne plniť
- V decembri 2019 bude Slovenskej republike doručená správa hodnotiteľov Výboru Moneyval na pripomienkovanie
- V apríli 2020 sa skutoční osobné stretnutie hodnotiteľov Výboru Moneyval so zástupcami Slovenskej republiky k správe v Štrasburgu

- Implementácia 5AMLD do zákona o AML. Dňa 23.9.2019 bol návrh zákona o AML prerokovaný v Hospodárskej a sociálnej rade vlády SR (HSR)
- Dňa 24.9.2019 predložený na rokovanie Legislatívnej rady vlády SR (LRV)
- Návrh zákona o AML bol postúpený **na rokovanie Vlády SR dňa 9.10.2019; bol prerokovaný s výsledkom schválený**. Súčasťou návrhu zákona o AML sú aj blacklisty a centrálny register účtov (čo sa týka registra, je navrhnuté SBA riešenie)
- Zákon by mal byť predložený na rokovanie v NR SR

- Dňa 16. októbra EBA vydala stanovisko k termínu prechodu na SCA v prípade platobných kartových transakcií (e-commerce card) – migračné plány.
- Na SBA funguje pracovná skupina k SCA. Na ostatnom rokovaní pracovnej skupiny bolo diskutované stanovisko EBA a možné riešenia, ktoré by boli súladné s požiadavkami nariadenia o SCA
- Na platforme EBA Q&A k PSD2 je možné riešiť otvorené otázky k tejto téme

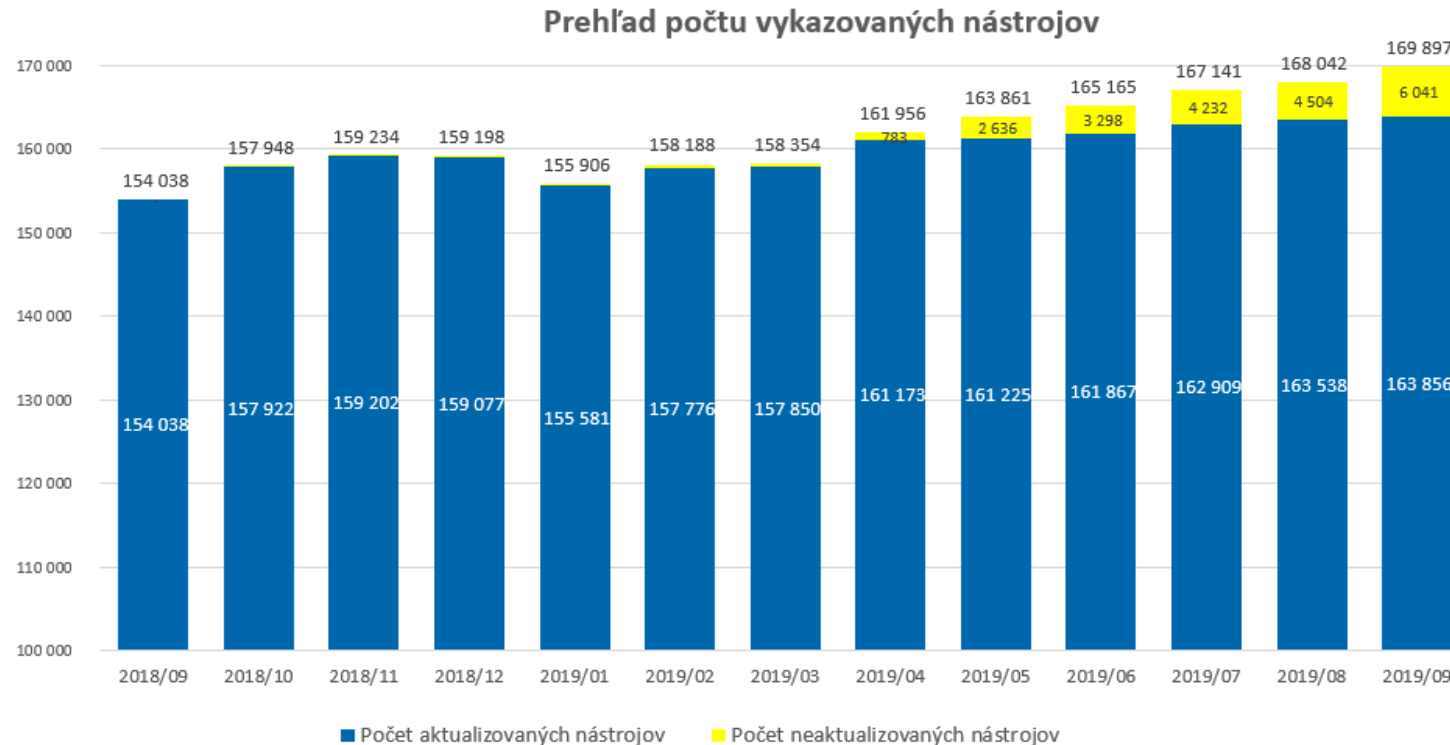
- Zber individuálnych údajov o úveroch bánk poskytnutých spotrebiteľom - fyzickým osobám, ktoré nekonajú v rámci podnikateľskej činnosti
- Návrh opatrenia bol dňa 24.10.2019 poslaný SBA na neformálne pripomienkovanie s termínom do 7.11.2019
- **Prerokovanie pripomienok SBA** vrátane ďalších súvislostí zo zberom údajov je plánované na rokovanie pracovnej skupiny **20.11.2019**

- Zelené dlhopisy sú súčasťou udržateľných financií. V roku 2018 EK vydala akčný plán, ktorého účasťou sú aj zelené dlhopisy.
- **Z akčného plánu vyplýva vypracovať:**
 - posúdenie používania environmentálnej značky EÚ pre finančné produkty (bola vypracovaná v roku 2018)
 - správu skupiny technických expertov Komisie o štandarde pre zelené dlhopisy (bola v júni 2019 publikovaná)
 - delegovaný akt Komisie o **obsahu prospektu pre emisie** zelených dlhopisov (nevypracovaný)
- **NBS začína diskusie s SBA ohľadom zelených dlhopisov.** NBS vypracovala dotazník s otázkami pre banky (nejde len o banky ale aj o poisťovne, dôchodkové fondy a správcovské spoločnosti a pod.)

- Zákon o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií (bankový odvod) **stanovuje platiť bankám bankový odvod do roku 2020**
- „Sadzba odvodu na roky 2017 až 2020 je 0,2% ročne. Na sadzbu odvodu na rok 2016 a výšku splátky odvodu za štvrtý kalendárny štvrtrok roku 2016 sa vzťahuje doterajší predpis“
- Uvažuje sa, že bankový odvod by mal **od budúceho roka vzrásť z 0,2 % na 0,4 %**

➤ RBUZ 3

- referenčným dátumom 2019/06 bola ukončená predĺžená paralelná prevádzka
- od referenčného dátumu 2019/07 je jediným systémom RBUZ 3
- počty žiadostí alebo incidentov
 - Q1 2019: 178, Q2 2019: 124, Q3 2019: 81 (riešené priebežne, vyriešených cca 99 %)

➤ Hlavné nedostatky vykazovania

- neaktualizované záznamy
 - povinnosť aktualizácie záznamov uvedených v zozname neaktualizovaných záznamov
 - komplikácie pri vykazovaní údajov za ďalšie referenčné dátumy
- dátová kvalita
 - nesprávne vykazovanie percentuálnych hodnôt (1% sa má uvádzať ako 0,010000)
 - nesprávne použitie fiktívnych hodnôt pri dátumových atribútoch
 - potrebné vykonať opravu aj za minulé referenčné dátumy
 - používanie fiktívnych hodnôt v adresových položkách protistrán
 - nesprávne vykazovanie ústredia podniku, priamej a najvyššie postavenej materskej spoločnosti
 - nesprávne vykazovanie právnej formy, ktorá má za následok nesprávne rozlíšenie právnických a fyzických osôb
- zmena identifikátorov zahraničných subjektov schválených pri registrácii
 - zmena identifikátora (národný identifikátor a LEI)
 - pridanie identifikátora, ktorý patrí inému subjektu

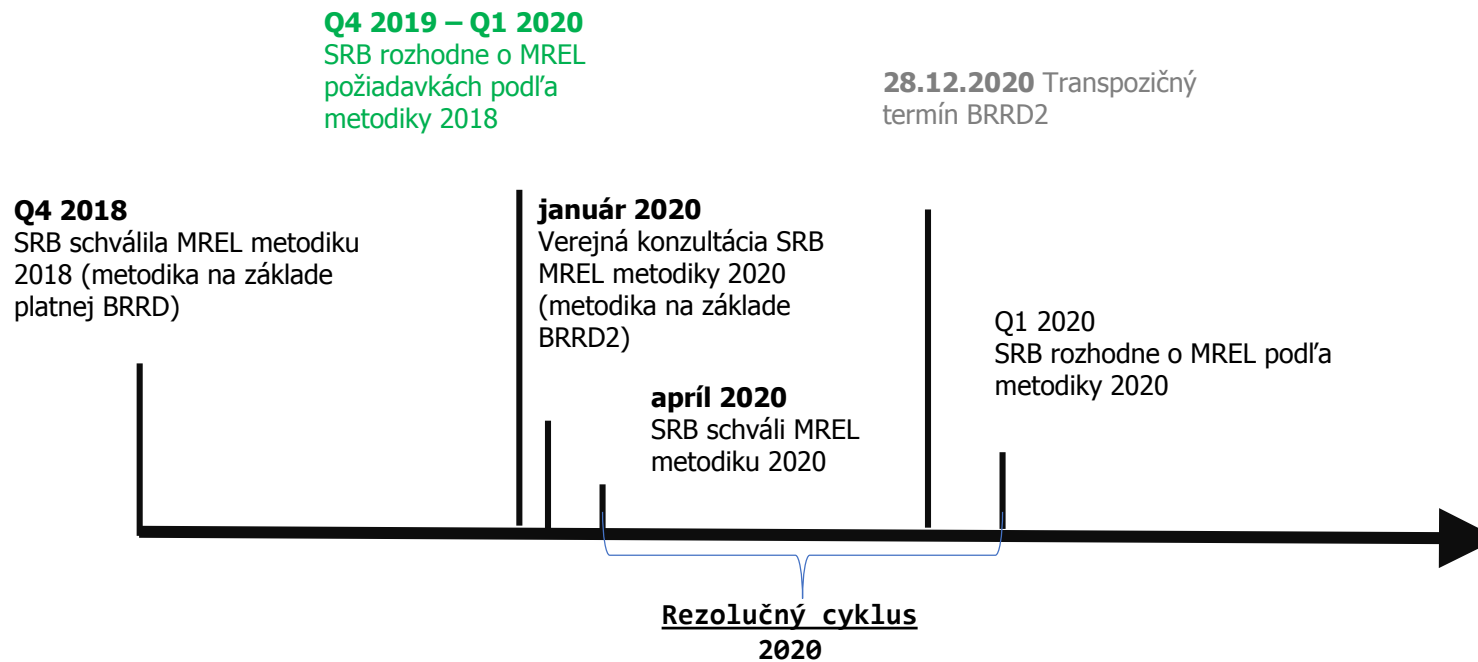
➤ Implementované zmeny

- zavedenie jednoznačného náhradného identifikátora IČO_NI pre prípady duplicitného identifikátora v národných registroch
- integrácia údajov zo Sociálnej poisťovne
- implementácia validačných kontrol 1.4

➤ Pripravované zmeny v najbližšom období

- prečíslovanie nástrojov
- schvaľovanie zmeny/pridania národného identifikátora a LEI pre nerezidentov
- dátová kvalita
 - implementácia validačných kontrol verzie 1.5
 - rozšírenie analýzy extrémnych hodnôt
 - porovnávanie na výkaz BSI

MREL – aktuálny stav a očakávaný vývoj

Implementácia metodiky MREL 2018

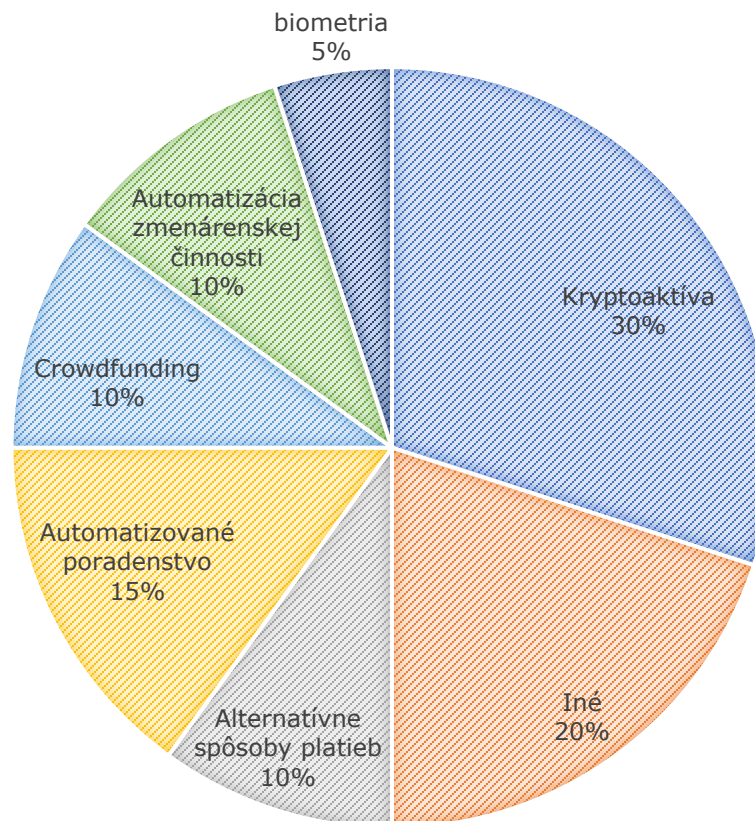
- MREL pre banky v pôsobnosti SRB určuje SRB, ktorá vo svojom rozhodnutí zároveň inštruje národné rezolučné orgány, aby na národnej úrovni tieto rozhodnutia implementovali voči bankám
- Prvé MREL rozhodnutia v SR očakávame čoskoro – dotknuté banky (v pôsobnosti SRB aj v pôsobnosti Rady) však už boli informované o všetkých podrobnostiach prostredníctvom MREL workshopov, prípadne aj „right to be heard“ procedúry

Nová legislatíva/Pripravovaná MREL metodika 2020

- NBS pracuje na transpozícii BRRD2 a spolu s MF SR sa bude snažiť dodržať transpozičný termín 28/12/2020 (rizikom je rýchlosť zostavenia vlády po parlamentných voľbách v r. 2020)
- NBS dlhodobo participuje v pracovnej skupine SRB pre MREL, kde sa snaží uplatňovať názory zohľadňujúce lokálne špecifiká (skupinu charakterizuje značná názorová heterogenita medzi jej členmi)

- Spustený 1. apríla 2019
- Ciel'
 - Uľahčiť implementáciu FinTech pri zachovaní stability finančného systému, bezpečného a zdravého fungovania finančného trhu
 - Udržiavať kontakt s vývojom na trhu s cieľom prispieť k prispôsobovaniu regulácie aktuálnym trendom
- Skúsenosti
 - 26 podnetov od startupov, Regtech spoločností aj tradičných subjektov finančného trhu z SK aj mimo SK
 - Písomná komunikácia a osobné stretnutia
 - Zvýšenie viditeľnosti NBS vo FinTech prostredí, usmernenia pre trh, budovanie interného know-how
- Plán alokovať viac zdrojov

PREDMET PODNETOV

Ďakujeme za pozornosť

